

Mottagare
Regionstyrelsen

Medborgarförslag - Billigare alternativ till färjeförbindelse

Förslag till beslut

- Medborgarförslaget **anses besvarat**.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit 2024-09-24 där förslagsställaren föreslår att kommunstyrelsen eller lämplig nämnd får i uppdrag av fullmäktige att utreda och försöka presentera ett billigare alternativ till färjeförbindelse till fastlandet, samt att senare presentera det för Trafikverket och regeringen.

Goda kommunikationer till och från Gotland är en avgörande fråga för Gotland ur flera perspektiv och en högt prioriterad regional utvecklingsfråga för Region Gotland. I det är prisfrågan central. Region Gotland arbetar aktivt för att försöka påverka i prisfrågan, gentemot såväl Trafikverket som nationell politik.

Staten ansvarar för trafikförsörjningen mellan Gotland och fastlandet. Trafiken upphandlas av Trafikverket och avtalet tecknas mellan Trafikverket och operatören. Region Gotland har ingen del i upphandlingen eller avtalet.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det även fortsättningsvis ska vara Trafikverkets ansvar att utreda Gotlandstrafiken men att Region Gotland och gotländska aktörer spelar en viktig roll i processen genom att lyfta in behoven hos gotländskt samhälle och näringsliv. Regionstyrelseförvaltningen anser att medborgarförslaget ska anses besvarat.

Ärendebeskrivning

Ett medborgarförslag har inkommit 2024-09-24 där förslagsställaren föreslår att kommunstyrelsen eller lämplig nämnd får i uppdrag av fullmäktige att utreda och försöka presentera ett billigare alternativ till färjeförbindelse till fastlandet, samt att senare presentera det för Trafikverket och regeringen.

Goda kommunikationer till och från Gotland är en avgörande fråga för Gotland ur flera perspektiv och en högt prioriterad regional utvecklingsfråga för Region Gotland. I det är prisfrågan central. Biljett- och fraktpriserna i färjetrafiken höjdes drastiskt 2023, främst mot bakgrund av högre bränslepriser. Biljettpriserna är fortsatt höga.

Region Gotlands arbete för konkurrenskraftiga priser

Region Gotland arbetar aktivt för att försöka påverka i prisfrågan, gentemot såväl Trafikverket som nationell politik. Region Gotland har bland annat hemställt till regeringen om kompensation för höga färjepriser, skickat flera skrivelser till regeringen om att Gotlands behov måste tillgodose avseende biljettpriser, tagit fram kunskapsunderlag med risker för möjligheterna att bo, leva och verka på Gotland i och med de höga priserna för att transportera sig, haft möten med trafikutskottet och Trafikverkets generaldirektör, skrivit debattartiklar och anordnat seminarier. Ett nyligt exempel är att Region Gotland i januari i sitt remissvar på Trafikverkets åtgärdsvalsstudie *Långsiktig tillgänglighet till och från Gotland* underströk problematiken i att kostnaderna för att resa över kommungräns inte står i proportion till hur det ser ut i övriga landet.

Region Gotland arbetar med frågan om goda kommunikationer, främst inom ramen för Trafikrådet, en sammanslutning av representanter från samhälle, näringsliv, civilsamhälle och myndigheter. Trafikrådets ställningstaganden för hur flyg- och färjetrafiken till och från Gotland ska se ut, de gotländska ståndpunkterna, innehåller bland annat ställningstaganden om behovet av konkurrenskraftig prissättning. Dessa frågor kommer fortsätta att drivas. Bland annat planeras ett trafikforum på Gotland, där strategiska flyg- och färjetrafikfrågor ska diskuteras i en bredare krets.

Region Gotlands roll i avtalet om Gotlandstrafiken

Staten ansvarar för trafikförsörjningen mellan Gotland och fastlandet. Trafiken upphandlas av Trafikverket och avtalet tecknas mellan Trafikverket och operatören. Region Gotland har ingen del i upphandlingen eller avtalet. Den tredje juli 2024 tecknades ett nytt färjetrafikavtal för perioden februari 2027–2035 med option på ytterligare två år. Det nya avtalet innebär en kraftigt minskad kostnad för staten. Den årliga ersättningen till operatören sänks från dagens 498 miljoner kronor till 280 miljoner kronor, medan kraven på trafiken i stora drag är desamma. Utifrån statens perspektiv utgör det nya avtalet därmed redan ett billigare alternativ. Region Gotland hade önskat vill att de medel som staten ”sparar” i och med det nya avtalet ska skulle gå tillbaka till Gotland i form av lägre biljett- och fraktpriser, liksom till omställningen till mer klimatvänliga överfarter. Region Gotland anser att staten borde verka för billigare resor och transporter för alla som reser till och från Gotland.

Det finns en mängd faktorer att väga in och ta hänsyn till i upphandlingen av färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet, varav flera som Region Gotland inte har insyn i eller resurser till att hantera. Förslagsställaren utvecklar dessutom inte under vilka premisser en utredning ska genomföras. Med långsammare färjor, lägre turtäthet, lägre krav på isklass och robusthet m.m. skulle sannolikt ett billigare alternativ till färjeförbindelse kunna presenteras, men till en hög alternativkostnad.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen anser utifrån ovan att medborgarförslaget ska anses besvarat. Region Gotland inte ska initiera en egen utredning av ett billigare alternativ till färjeförbindelse och att medborgarförslaget ska avslås.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det även fortsättningsvis ska vara Trafikverkets ansvar att utreda Gotlandstrafiken **men att** Region Gotland och gotländska aktörer spelar en viktig roll **i processen** genom att lyfta in behoven hos gotländskt samhälle och näringsliv **i processen**.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag daterad 2024-09-24

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen daterad 2025-03-27

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Förslagsställaren